

léptékű, gyenge minőségű fényképek esetében. Természetes végül az is, hogy az egyes állományok ellenőrzésének fontosságát és pontosságát mindenkor fatömegük, és értékük szabja meg.

*

A felsorolt eljárások külföldön az ottani kívánalmakhoz mérten helyenként elég jó eredményekre vezettek. Ebből a tényből azonban természetesen egészen helytelen dolog lenne egyértelmű következtetéseket levonni hazai állományainkra vonatkozóan. Viszont kétségtelen az is, hogy minden lehetséges módszert meg kell próbálnunk, amellyel esetleg megkönnyíthetnők állományaink fakészleteinek megállapítását. Az Erdészeti Tudományos Intézet erdőrendezési osztálya ezért tervbe vette a felsorolt eljárások (esetleg kombinált légi-földi eljárások) kipróbálását hazai viszonyok közt, hogy megállapíthassuk, vajjon ilyen módon milyen eredményekre juthatnánk elsősorban pontosság, azonkívül gyorsaság és költségek szempontjából.

Irodalom.

- [1] *Bezzegh László*: A fényképmérés erdészeti felhasználása. Erd. Lapok 1949. 9. sz.
- [2] *Fekete Zoltán*: A koronaátmérő és a mellmagassági átmérő kölesönös viszonya. Erd. Lapok, 1949. 10. sz.
- [3] *Dr. ing. Ján Halaj*: Príspevok k odhadu drevnej hmoty s leteckej snimky — Sbornik Vysoké Skoly Zemel'ské v Brne, CSR. Fakulta Lesnická. 1949. Sign. D 36.
- [4] *Christoph Neumann*: Beitrag zur Vorratsermittlung aus Luftmessbildern. — Zeitschrift für Weltforstwirtschaft, 1933. 2., 4. sz.
- [5] *Duilio Cosma*: Aerial Photographs for Forestry Purposes. III. World Forestry Congress, Special Papers, Section II.
- [6] *J. W. B. Sisam*: The Use of Aerial Survey in Forestry and Agriculture. — Imperial Forestry Bureau, Oxford Joint Publication No. 9.
- [7] *Stephen H. Spurr*: Aerial Photographs in Forestry. The Ronald Press Company — New-York, 1948.
- [8] *Dr. Hans Wodera*: Die Holzmassenermittlung nach Luftbildern. Allgemeine Forst- und Holzwirtschaftliche Zeitung, 1948. 13/14, 15/16. sz.
- [9] *Dr. Hans Wodera*: Forsttaxation mittels Luftbildes. Internationaler Holzmarkt, 1949. 5. sz.

I R O D A L O M

KÖNYVISMERTETÉS

Stephen H. Spurr: Erdészeti légi fényképezés. Aerial Photographs in Forestry. (The Ronald Press Company — New-York, 1948. pp. XII. +346.)

1948-ban jelent meg Stephen H. Spurnak, a harvardi erdészeti egyetem tanárának „Erdészeti légi fényképezés” c. könyve.

A munka foglalkozik mindazokkal az elméleti és gyakorlati kérdésekkel, amelyek a légi fényképezésnek az erdészeten való alkalmazásával kapcsolatosak. Spurr összegyűjtötte az ebben a tárgykörben a múltban megjelent tanulmányok, cikkek, egyéb munkák gondolatait, konklúzióit és a végzett kísérletek, kutatások eddigi tapasztalatait, eredményeit.

A könyv a fotogrammetriát magát csak olyan mértékben tárgyalja, amennyire ezt a tárgykört — Spurr szerint — a légi fényképezéssel foglal-

Определение запаса леса на корне помощью аэро- снимков. — В наст. время во всем мире широко развывается исследовательская работа по разработке таких методов, которыми аэрофотоэмку — помимо картографирования — можно воспользоваться также для таксации древостоев. Статья резюмирует проведенные в области аэротаксации запаса леса исследовательские работы и результаты последних. — Определение запаса леса на корне может производиться пятью — подробно изложенными в статье — методами: 1. аэротаксационными массовыми таблицами; 2. аэротаксационными опытными таблицами; 3. средним коэффициентом формы крон древостоя; 4. рядами стереограмм; 5. разрезами, профилями. Полученные — по любому из пяти приведенных методов — запасы должны подвергаться коррективке путем наземных обмеров.

Détermination du volume sur pied avec l'aide des prises de vue aériennes. Des recherches étendues sont en cour aujourd'hui en vue de pouvoir employer la photogrammetrie non seulement à la cartographie mais aussi aux travaux d'estimation des peuplements forestiers. L'article résume les résultats des recherches faites jusqu'au présent concernant la détermination aérienne du volume sur pied. L'auteur en expose cinq procédés: Détermination du volume sur pied avec l'aide 1. des tarifs du cubage aériens, 2. des tarifs de production aériens, 3. des coefficients de forme de la cime, 4. des séries stéréogrammes et 5. des prises des profils. Les valeurs du volume sur pied reçues à l'aide des chacune de ces procédés doivent être rectifiées par des mensurations terrestres de contrôle.

Estimation of Stand Volume by Aerial Photographs. The researches carried out till now and their results are discussed. The stand volume can be estimated by: 1. tree aerial volume tables, 2. stand aerial volume tables, 3. the average crown form factor of the stand, 4. stereogrammetric-series and 5. stand-profiles. But the data obtained by each of these methods must be corrected by terrestrial controlling surveys.

kozó erdészeknek ismerniök kell. A könyv első-sorban erdészek számára íródott, erdészeti problémákat tárgyal és a lehetőségeket erdészeti felhasználhatóságuk szempontjából vizsgálja.

A könyvet a szerző négy főrészeire osztotta.

Az első rész a légi fényképezést általánosságban tárgyalja. Ismerteti a légi fényképek különböző típusait, tárgyalja a használatos filmeket, szűrőket és a fényképezés időszakát, melyek megválasztása erdészeti szempontból különösen fontos. Egészen röviden ismerteti a légi fényképezés véghezvitelét, a szükséges felszerelést a repülőgéptől az oxigénkészülékig, a repülés módját, az azt zavaró körülményeket, a fedés fontosságát és a légi fényképezés költségeit. Ez a rész foglalkozik végül a légi fényképek előhívásával, másolásával és elraktározásával.

A második rész a légi fényképmérés kérdéseit tárgyalja nagy vonalakban. Ismerteti a hibákat, hibaforrásokat, amelyek az egyes légi fényképek készítésekor keletkeznek. Részletesen tárgyalja a

sugaras háromszögelést, amely lehetőséget nyújt a kamara dőlése és a terep változó magassága következtében keletkező hibák kiküszöbölésére. Ezután az egyes fényképekből történő térképszítést ismerteti. Bővebben foglalkozik a sztereoszkopikus látással és a különböző sztereoszkopokkal, amelyek segítségével a síklapú fényképeket három dimenzióban tárgyalja, a kamara-tengely dőlése és a terep magassági eltéréseiből adódó hibát eltérést (parallaxist), amely végeredményben lehetővé teszi a sztereoszkopikus fényképpárok egymáshoz való tájékozását s így használatukat. A második rész két utolsó fejezetében a sík-térképek és a domborzati (rétegvonalas) térképek elkészítésének módját s az erre a célra szerkesztett műszereket tárgyalja, többet közülük képen is bemutatva.

A harmadik rész a fényképek kiértékelésével foglalkozik erdészeti szempontból. Ismerteti a fa-fajoknak, termőhelyeknek fényképen történő osztályozási lehetőségeit, továbbá az állománysűrűség- és a koronaátmérő-mérést, a famagasság-mérés háromféle módját s végül a területmeghatározás különböző eljárásait.

A negyedik rész a légi fényképezés erdészeti felhasználását tárgyalja. Ismerteti a különböző típusú térképek elkészítésének lehetőségeit, az állományosztályozást majd az állományok, fák közvetett mérésével foglalkozik: a törzsmérő, a körlapösszeg, az állománysűrűség mutató- és törzsalak meghatározásával. A továbbiakban a légi fényképről történő fatömegmeghatározási módokat tárgyalja (légi fatermési táblák, légi fatömegtáblák, sztereogrammsorozatok, állománymetszetek) és az azokkal eddig elért eredményeket, valamint a földi ellenőrzést. Részletesen foglalkozik Spurr ebben a részben az állományfelvétel kérdésével (1. állomány szerinti osztályozás, 2. terület szerinti osztályozás), és megállapítja, hogy a légi állományfelvétel kellő földi ellenőrzéssel, kiegészítéssel megfelelő pontosságú eredményeket biztosít és kb. 50–90 százalékos munkaidőmegtakarítást jelent az ugyanolyan pontosságú földi állományfelvételekhez viszonyítva. Az utolsó fejezetben a légi fényképezésnek az erdőgazdálkodás más területén való felhasználási lehetőségeit tárgyalja egészen röviden.

A 340 oldalas, szépnyomású könyv nagyon jó összeállítású, könnyen áttekinthető s a mintegy 120 kép, ábra, grafikon, táblázat kiegészítő magyarázatul szolgál a szöveg megértéséhez.

(Cornides)

A Műgyetem szállítóberendezések tanszékének kiadásában a közelmúltban „Erdészeti hidépítéstan” címen nagy gondval elkészített jegyzet jelent meg. A jegyzet 278 oldalon 387 szövegek között ábrával tárgyalja azokat a műtárgyakat, melyeknek építése az erdei feltáráshálózatok kivitelezése alkalmából az erdőmérnökökre hárul. A mű szerzői Adamovich László intézeti tanár és Partos Antal egy. adjunktus, nagy alaposítással és új szempontok figyelembevételével dolgozták fel a témát. 50 oldalon a legszükségesebb szilárdságtani alapokat tárgyalják, majd az általános tudnivalókról 15 oldalban részletes ismertetés következik. Az egyes szerkezetek tárgyalása közben kitérnek az építési munka kivitelezésére és a műtárgyak karbantartására. Külön fejezet tárgyalja az építésvezetést és az árelemzés kérdését.

A munka kiállítása igen alapos. Az erdőgazdaság műszaki kérdéseivel foglalkozó dolgozóknak kezében nélkülözhetetlen segédkönyv. Megrendelhető a Műgyetem erdészeti szállítóberendezések tanszékén Sopronban. Ára 80 Ft.

A. Guginasz: A litván szocialista szovjet köztársaság erdőgazdálkodásának fejlődése. (Ljesznoje Hozjajsztvo 1950. 4. sz.)

A kapitalista rabló erdőhasználat és a német megszállás a litván erdőben hatalmas kárt okozott. Az önálló erdészeti minisztérium megszervezéséig — 1947 végéig — a kitermelés mértékétlenül folyt, erdőfelújításról nem történt gondoskodás. 1949 január 1-től a minisztérium a fahasználatot 30 százalékkal csökkentette. 1948-ban 11,300 hektáron történt erdősítés a párt, szovjet, a gazdasági szervek és az ifjúság bevonásával. Az erdészet szocialista átszervezése a mezőgazdaság kollektivizálásával esett egyidőbe. 1948 végén a minisztertanács és a Párt Központi Bizottsága feltárta a minisztérium és az erdőgazdaságok hibáit és megmutatta az utat, amelyen az erdőgazdálkodásnak haladnia kell. A Kommunista Párt VI. kongresszusa felhívta a párt- és a szovjet szerveket, gondoskodjanak az erdészet fejlődéséről, biztosítsák tervének teljesítését. 1949-ben az erdészet jóval túlteljesítette a tervelőirányzatot. A litván Tudományos Akadémia szervezésében erdészeti tudományos kutatóintézet létesült. A minisztertanács elrendelte, hogy a következő hat év alatt 10 ezer hektár erdőterületet lecsapolni és a Nering-földnyelv homokját megkötni. A kihasználás alatt álló erdők 75 százaléka fiatalos és középkorú állomány. A főhasználat szigorúan az évi növedék határain belül mozog és különösen fontosak a gyérítő és ápolóvágások. Az erdészet előtt hatalmas feladat áll: Litvánia erdősültségének emelése, ami az erdőterületnek 10 százalékos növelését fogja jelenteni. (Perényi M.)

D. A. Voszkreszenszkij: Gazdasági számvetés az erdőgazdaságban. (Ljesznoje Hozjajsztvo, 1949. 5. sz.)

Az erdőgazdasági üzemegységekbe a gazdasági számvetés bevezetése az önelszámoló gazdálkodás bevezetését jelenti. Megváltozik a pénzgazdálkodási rendszer, ami a múltban az egységes állami költségvetéstől függött, mert a jövőben a különböző termékek értékesítéséből származó bevételek az erdőgazdasági minisztériumba, illetve annak vállalatjaihoz folynak be, ahol a termelési költségek fedezetére, az erdőgazdasági szervezet fenntartására pénzalap alakul. Az ezen felüli összeg az állam jövedelmét képezi. A gazdasági számvetés rendszerének alkalmazása serkentőleg hat a jövedelmesség, a termelékenység emelésére és egyszerűsíti a pénzgazdálkodást. (Perényi M.)

I. K. Noszov: Az erdőgazdaság gazdasági számvetéséhez. (Ljesznoje Hozjajsztvo, 1949. 10. sz.)

Voszkreszenszkijnek a gazdasági számvetésről írt cikkére válaszol I. K. Noszov és megjegyzi, hogy a könyvelők feladatát nem értékelik eléggé az erdőgazdaságban. A gazdasági számvetésre való áttérés elsősorban érinti a személyzeti létszámot, a könyvelői és számvevői személyzet helyes elosztását. Az erdőgazdaság mérlege a gazdasági számvetés esetében a következő: a) kitermelés, közéletés, feldolgozás; b) erdőgazdasági, erdőművelési, erdővédelmi, tűzvédelmi munkák; c) kereskedelem, beszerzés, kisegítő- és tejjgazdaságok; d) a fa tövön való eladása. A forgóeszközök normatíváinak figyelembe kell venni az idénymunkát és a félkészáru feldolgozását, ami bizonyos mértékig az értékesítés gyorsítását csökkenti. A számvetel formájának megállapításakor kerülni kell a túlságos leegyszerűsítést, de a túlterhelést is. (Perényi M.)

Új keményfákat keres az angol piac. (The Timber Trades Journal. 1950. V. 6.)

Nehéz küzdelmet folytatnak a keményfahiány leküzdése érdekében is az angol fakereskedelem képviselői az angliai konzervatívizmussal szemben. Az afrikai és délamerikai különböző keményfák, amelyekből egy-egy hajórakomány kísérletképpen beérkezik, rendszerint csak tűzifaáron kerülnek értékesítésre. Az ipar változatlanul ragaszkodik a tölgyhöz és a mahagónihoz. Kifogásolják, hogy az Angliában termelt tölgyanyagot sokszor évekig tárolják, ami a minőség kárára van. Ugyancsak bírálják az angol erdészeti politika irányát, hogy a tölgyfélék telepítését teljes mértékben elhanyagolják.

A fa tartósítása. (The Timber Trades Journal. 1950. IV. 29.)

Az angol piacon uralkodó fahiány, különösen a fenyőfélék hiánya, az érdeklődés középpontjába állította a fa konzerválásának kérdését. Beható laboratóriumi munkát kezdeményeztek ebben az irányban, hogy minél kisebb költséggel immuni-

zálják a fenyőfát az állati kártevőkkel és a gombakárosítókkal szemben. Az eredmények eddig nem kielégítőek.

Aktív természetvédelem Lengyelországban.

A Lengyel Erdészeti Kutató Intézet egyik legutóbbi kiadványában beszámol az erdőgazdasági védett területek munkaprogramjáról. (Working plan directives including survey and operational program for forest reservations.) J. Kostylko erdőmérnök 1933-ban lefektetett elvei alapján szervezik meg az erdőgazdasági nemzeti parkokat. A munka irányelve, hogy emberi beavatkozás nélkül a védelemre kijelölt erdőterületek biológiai egyensúlyát helyreállítani nem lehet. A kitűzött tervek szerint a munka alapja mindenhol a pontos és részletes erdőleírás, a területek gondos „leltára“, amihez kapcsolódik — lehetőleg minél közelebb elhelyezve — egy olyan kutatóállomás, ahol a nemzeti park flórájának és faunájának katalógusa, laboratóriumi berendezés, könyvtár található. A terület leírásának módszere minden nemzeti parknál azonos. (Ákos.)

K Ü L Ö N F É L É K

J E L E N T É S

a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége 1950. július 15-én megtartott rendes évi közgyűléséről

A MTESZ július 15-én tartotta egésznapos évi rendes közgyűlését az összes tagegyesületek jelenlétében az Újváros háza közgyűlési termében. A hatalmas, szépen dekorált helységet zsúfolásig megtöltötték a résztvevők.

A közgyűlés 9 órakor kezdődött az elnökség megválasztásával. Az első ülészakot *Osztrovszky György* elnökölte.

Gárdos Emil főtitkári beszámolójában először általános politikai áttekintést adott, különös tekintettel műszaki helyzetünkre, majd rövid visszapillantást tett a MTESZ fejlődésére 1948-ban történt megalakulása óta. Beszámolt a tagegyesületek előadásainak az állandó szaporodásáról és a hallgatóság nagyszámú emelkedéséről. Ma 60—70 előadást tartanak a tagegyesületek, egyenként 90—100 résztvevővel. A szovjet folyóiratolvasóban minden egyesület havonta egyszer tartott szovjet tárgyú előadást, igen nagy érdeklődés mellett és a Magyar-Szovjet Barátság hónapjában is 14.000 dolgozó vett részt az egyesületek előadásain.

A ma megjelenő műszaki folyóiratok száma 19. A lapok színvonala állandóan emelkedik, bár politikai szempontból legtöbbször még ma is sok a kívánnivaló.

A továbbiakban kifogásolta a főtitkár beszámolójában, hogy az egyesületeknek nem a legjobb a viszonya a szakszervezetekhez, az üzemi dolgozókhöz. A jövőben a egyesületi munkának jobban kell sümülnia a dolgozók mindennapi munkájához és az ötéves terv legégetőbb problémáihoz.

Igen nagy haladást jelentett az egyesületek által megrendezett műszaki konferenciák tartása. Igen szép eredményt hozott az 1949-ben kiírt üzemszervezési pályázat is.

Egészen új feladatokat jelentett az egyesületeknek az újító- és Sztahánov-mozgalom, amelyek

felkészületlenül érték az egyesületeket és az eddigi teendők ezen a téren még nem kielégítőek.

Igen eredményes munkát végeztek a munkabizottságok és az egyesületi szakoktatási szervek, bár egyikük sem jutott el a káderekkel való egyéni foglalkozásig.

Gárdos főtitkár beszámolt arról, hogy a könyvkiadás terén igen komoly hiányosságok mutatkoznak. Több egyesület — így az Országos Erdészeti Egyesület is — kidolgozta a könyvkiadási tervét, de sajnos egyetlen könyv kiadására sem volt meg a fedezet.

A beszámoló végén bejelentette, hogy a 21 egyesületben mintegy 13.000 műszaki és természettudományi dolgozót tartott össze a MTESZ és ebből igen sokat aktivizált, végül abbéli reményének adott kifejezést, hogy az új vezetőség az előtte álló feladatoknak mindenben eleget fog tenni.

Hevesi Gyula elvtárs a műszaki értelmiségnek hatalmas feladatairól beszélt az ötéves tervünk végrehajtásában: „Népi demokráciánk azért hozta létre műszaki egyesületeink nagy számát és azért adja meg számukra a legmesszebbmenő támogatást munkájukhoz és fejlődésükhöz, hogy társadalmilag tömöríteni tudják értelmiségi dolgozóink ma még nagymértékben szétforgácsolt erőit és a szocialista együttműködés, tapasztalatcsere és tervszerűség segítségével megsokszorozza öntevékenységének és alkotóképességének eredményességét.“

A továbbiakban azt fejtegette, hogy minden tudományos egyesületnek a saját szakmája ötéves terve köré kell felépíteni a maga tudományos és társadalmi munkáját. Ezzel biztosítható, hogy a tudományos kutatótól az üzemi sztahánovistáig megtalálják minden dolgozó a maga értékes helyét a szakegyesületben.